

БЕЛЕШКЕ И ОСВРТИ

УДК 821.163.41.09"18"

Milica Jakóbiec-Semkowowa, *Spisy prenumeratorów jako źródło badań nad kształtowaniem się mitów narodowych w Serbii w epoce romantyzmu*, Slavica Wratislaviensia, 174, Wrocław, 2021, 19–34.

У чланку *Спискови њрејџлајџника као извор знања о ујџицају књижевности на формирање националне митологије у доба романтизма*, Милица Јекобјец-Семкова изнела је закључке до којих је дошла испитивањем интересовања српских читалаца за низ популарних дела из српске књижевности из средишње романтичарске деценије XIX века. Њихови наслови и садржаји показују да су то била дела са тематиком из српске историје, а спискови пренумераната, оних који су волели не само да читају књиге које су одговарале њиховим духовним потребама, родољубивим заносима, књижевним осећањима, већ и да их имају у својим библиотекама, као невидљиви сведоци показују географске и културне просторе на којима су живели Срби и уједињавали се преко књига. Милица Јакобјец-Семкова је веома луцидно нашла сведоке једног времена, који су посредно откривали своју идеју о националним јунацима која се у њиховој свести стварала преко посебне литературе. Осим тога, својим практичним учешћем у набавци „књига” у разним срединама, јасно су исцртавали мапу где све Срби живе и са коликим заносом негују култове своје прошлости, на којима су изградили и своје идеале и највредније врлине. Исто тако, показивали су друштвене и историјске оквире којима припадају, културна струјања, књижевне наклоности. Анализирани су спискови пренумераната за неколико најзначајнијих књига, изразито обојених романтичарским духом: лајпцишко издање Вукових народних песама (1823/24), *Огледало србско* (1845) и *Лажни цар Шћејан Мали* (1851) Петра II Петровића Његоша (1845), *Краљ Дечански* Јована Суботића (1846) и *Лазарица* Јоксима Новића Оточанина (1847).

Претплатници су припадали разним друштвеним слојевима, били су то: значајни представници власти, цркве, дипломате, обични свештеници, чиновници, трговци, занатлије, студенти, почела су да се срећу и имена жена пренумераната. Аутор је издвојио као пример те типичне слике „културног” нивоа једне средине у то доба – 1847. списак пренумераната уз *Лазарицу* Јоксима Новића Оточанина. На њему су се нашли „Стани-

мир Крестић, парох и конзисторије архидијезе као и Сремске жупаније присједник”, пароси румски, петровачки, буђановачки, мокрински, Јован Маринковић – „адвокат и Сремске жупаније присједник”, два трговца, бележник, берберин, абација, „госпођа Софија Николајевић, љубитељка књижевности, госпођица Персида Лазаревић”.

Пренумеранти су били из свих већих градова Србије; велики број претплатника је потицао из војвођанских градова, затим из Граца, Беча, Берлина, Прага, Мохача, Кечкемета, Сент Андреје, Арада, Темишвара, Ливна, Сарајева, Острога, Мораче, Осијека, Дарувара, Заграда, Карловца, Дубровника, Макарске, Котора, Омиша, Крка, Задра, Шибеника, Трста...

У записима уз имена пренумераната било је и занимљивих културолошких појединости које су посредно говориле о популарности или значају дела која су се наручивала и с нестрпљењем очекивала, често и о интересовањима за српску књижевност: 10 примерака *Лазарице* наручилац из Меленаца „узима за себе и пријатеље књижевности српске”; Његошевог *Лажног цара Шћейана Малој* наручују „капућини свештеник из реда Св. Фрање”, и један римокатолички жупник из Осијека и Дарувара; за *Одегало српско* било је 27 пренумераната из Шапца, 81 из Београда, а, такође из Београда, 27 претплатника за Вукове песме, 45 за *Лазарицу*, 58 за *Лажног цара Шћейана Малој*, 152 за *Краља Дечакској*. Међу претплатницима су били краљевски совјетник и највећи надзорезел школа Српски, Влашки и Грчки Стефан Урош Несторовић, из Будима и Костантин Николајевић, посланик „српски посаобине” и Јов. Радосављевић, начелник при генералном конзулату „из Стамбола” и др.

Прилог М. Јакобјец Семковове користан је прилог књижевној, културној и друштвеној историји српске романтичарске књижевности.

Злата Д. Бојовић*

Српска академија наука и уметности

Одељење језика и књижевности

Кнеза Михаила 35

11000 Београд

*bojoviczlata@gmail.com